

PREDKLADACIA SPRÁVA

Na základe § 70 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako ústredný orgán štátnej správy pre sociálne poistenie predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Irén Sárközy a Petra Antala na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (tlač 1238).

Ministerstvo k predloženému návrhu zákona uvádza:

Všeobecne

Zákonom č. 140/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa do zákona o sociálnom poistení zaviedol vyrovnávací príplatok, ktorého účelom je pri splnení zákonom stanovených podmienok kompenzovať dôsledky rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej len „ČSFR“) spočívajúce v rozdielnej výške dôchodkov pre poistencov v závislosti od „príslušnosti“ štátu na hodnotenie obdobia zamestnania získaného pred rozdelením ČSFR (ďalej len „československého obdobia dôchodkového poistenia“). Táto príslušnosť bola v zmysle Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení založená sídlom zamestnávateľa (v Českej republike alebo v Slovenskej republike), u ktorého bol občan ČSFR ku dňu rozdelenia ČSFR zamestnaný. Jednou z podmienok nároku je získanie najmenej 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia, nakoľko práve 25 rokov obdobia zamestnania predstavovalo v čase rozdelenia ČSFR jednu z podmienok nároku na starobný dôchodok.

Poslaneckým návrhom sa navrhuje znížiť 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia na 15 rokov na nárok na vyrovnávací príplatok. Predkladatelia uvedený návrh odôvodňujú potrebou zohľadnenia potrieb aplikačnej praxe, pričom sa odkazujú na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý pri rozhodovaní sporov o starobnom dôchodku vyslovil názor, že s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali do 31. decembra 1992 sídlo na území dnešnej Českej republiky, nie je možné zaobchádzať inak ako s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali do 31. decembra 1992 sídlo na území dnešnej Slovenskej republiky, a to aj v tých prípadoch, kedy nespĺňali podmienky na priznanie nároku na vyrovnávací príplatok. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudkoch konštatoval, že *starobný dôchodok je potrebné priznať v takej výške, aby súčet starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky*. Nastavenie hranice 15 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia predkladatelia dôvodí tým, že 15 rokov dôchodkového poistenia predstavuje v zákone o sociálnom poistení jednu z podmienok vzniku nároku na starobný dôchodok.

Stanovisko

Účelom vyrovnávacieho príplatku nie je absolútne a plošné dorovnávanie rozdielov v sumách starobných dôchodkov spôsobených rozdielnym vývojom právnej úpravy dôchodkového zabezpečenia/poistenia po rozdelení ČSFR v oboch nástupníckych štátoch všetkým poistencom, ktorí získali pred 1. januárom 1993 obdobia dôchodkového poistenia. Pri prijatí právnej úpravy poskytovania vyrovnávacieho príplatku sa vychádzalo zo záveru, že plošným a absolútnym dorovnávaním rozdielov v sumách dôchodkov by Slovenská republika disproporčne a jednostranne preberala v neprimeranej miere dôchodkové záväzky ČSFR (v rozpore

s ustanoveniami a účelom Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení), čo by bolo finančne nákladné. Preto, rovnako ako v Českej republike, bolo pri príprave právnej úpravy vyrovnávacieho príplatku považované za spravodlivé a vecne i právne odôvodnené, priznaním vyrovnávacieho príplatku vyrovnat' české starobné dôchodky poistencom, ktorí do 31. decembra 1992, ešte za existencie spoločného štátu, splnili kvantitatívnu podmienku nároku na starobný dôchodok podľa vtedy platného zákona o sociálnom zabezpečení, ktorá bola ustanovená na 25 rokov zamestnania. Vychádzalo sa pritom zo zásady, že len títo poistenci mohli z dôvodu získania doby zamestnania minimálne v dĺžke 25 rokov do rozdelenia ČSFR (teda pri splnení jednej z podmienok nároku na starobný dôchodok v čase rozdelenia ČSFR) do istej miery legitímne očakávať, že o nároku na ich dôchodok patriaci za toto obdobie, sa rozhodne jednotne podľa predpisov dôchodkového zabezpečenia štátu, ktorého občanmi budú v okamihu dovŕšenia dôchodkového veku.

S prihliadnutím na dlhodobosť dôchodkového poistenia a s ňou súvisiacu dynamiku jeho vývoja, nemožno nikomu, kto ešte nezískal dôchodkové práva, všeobecne a spoľahlivo zaručiť, akou mierou a podľa akých predpisov bude naplnené jeho ústavné právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Z uvedeného vyplýva, že súčasná podmienka 25 rokov zamestnania na nárok na vyrovnávací príplatoek nie je určená arbitrárne, ale je vecne a právne odôvodnená. Akýkoľvek iný počet rokov nemá žiadny vecný ani právny vzťah k dôchodkovým právam nadobudnutým za existencie ČSFR. Naopak, iný počet rokov by znamenal ničím neodôvodnené rozdelenie poistencov na dve skupiny s rozdielnymi dôchodkovými právami bez existencie legitímneho cieľa, čo by bolo možné považovať za diskriminačné. Toto konštatovanie platí aj vo vzťahu k predloženému návrhu, nakoľko dĺžka obdobia dôchodkového poistenia predstavujúca aktuálne platnú podmienku doby dôchodkového poistenia (15 rokov) pre účely vzniku nároku na starobný dôchodok nemá priamy ani nepriamy súvis s právnou úpravou nároku na starobný dôchodok platnou v čase rozdelenia ČSFR.

Zároveň je potrebné uviesť, že predložený návrh zákona v plnej miere nereflektuje závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré sa v dôvodovej správe predkladateľa odvolávajú. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudkoch konštatoval, že *starobný dôchodok je potrebné priznať v takej výške, aby súčet starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky*. Vzhľadom na tento záver je dôvodné predpokladať, že súd bude vo svojej rozhodovacej praxi aj naďalej postupovať v súlade s vyššie uvedeným a to aj v prípadoch, kedy poistenc neodosiahne navrhovanú hranicu 15 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia. Predložený návrh teda vo vzťahu k rozhodovacej praxi súdov predstavuje len čiastkové riešenie, ktoré je navyše právne a vecne neopodstatnené a je spôsobilé založiť neodôvodnené rozdielne postavenie poistencov.

Navrhované prechodné ustanovenie zakladá pravú retroaktivitu, čo je v rozpore s ústavným princípom právneho štátu. Nárok po splnení novoustanovených podmienok môže vzniknúť najskôr od účinnosti novej právnej úpravy.

Zhrnutie

Hoci ministerstvo akceptuje potrebu zosúladienia právnej úpravy vyrovnávacieho príplatku s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z vyššie uvedených dôvodov nemožno súhlasiť s legislatívnym riešením navrhovaným v predmetnom návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Ministerstvo preto navrhuje takú zmenu

predloženého poslaneckého návrhu, ktorá je v plnej miere súladná s aktuálnym vývojom aplikačnej praxe a ktorá rešpektuje ustálenú judikatúru. Ministerstvo predmetný súlad navrhuje dosiahnuť vypustením právnej úpravy vyrovnávacieho príplatku a doplnením právnej úpravy osobitného určovania sumy starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku poistencov, ktorí pred rozdelením ČSFR získali československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré im bol priznaný dôchodok podľa právnych predpisov Českej republiky. Vzhľadom na to, že na zabezpečenie predmetného súladu už dĺžka československého obdobia poistenia nebude rozhodujúca na určenie sumy dôchodku, neexistuje žiadny právny ani vecný dôvod, prečo by obdobný prístup nemal byť uplatnený aj na nárok na invalidný dôchodok. V súlade s uvedeným je potrebné vykonať nasledujúce zmeny a doplnenia v predmetnom návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky:

1. V čl. I úvodnej vete sa za slová „zákona č. 529/2006 Z. z.“ vkladajú slová „uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 566/2006 Z. z.“, za slová „zákona č. 184/2017 Z. z.“ sa vkladajú slová „zákona č. 264/2017 Z. z.“ a slová „zákona č. 191/2018 Z. z. a zákona č. 282/2018 Z. z.“ sa nahrádzajú slovami „zákona č. 191/2018 Z. z., zákona č. 282/2018 Z. z., zákona č. 314/2018 Z. z., zákona č. 317/2018 Z. z., zákona č. 366/2018 Z. z., zákona č. 368/2018 Z. z. a zákona č. 35/2019 Z. z.“.

Odôvodnenie:

Legislatívno-technická pripomienka.

2. V čl. I sa novelizačné body 1 a 2 nahrádzajú nasledujúcim znením:

1. V § 13 ods. 2 písm. a) sa vypúšťa piaty bod.
2. V § 60 ods. 9 prvej vete sa slová „nároku na vyrovnávací príplatok“ nahrádzajú slovami „určenia sumy starobného dôchodku podľa § 66a, predčasného starobného dôchodku podľa § 68a alebo invalidného dôchodku podľa § 73a“ a v druhej vete sa slová „dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok“ nahrádzajú slovami „dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok“.
3. Nad § 66 sa vkladá nadpis, ktorý znie: „Určenie sumy starobného dôchodku“.
4. Nadpis § 66 sa vypúšťa.
5. Za § 66 sa vkladá § 66a, ktorý znie:

„§ 66a

(1) Suma starobného dôchodku sa určí ako rozdiel fiktívnej sumy starobného dôchodku podľa odseku 2 a sumy starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku vyplácaného podľa predpisov Českej republiky, ak ide o poistenca, ktorý získal

- a) pred 1. januárom 1993 československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré mu bol priznaný starobný dôchodok podľa predpisov Českej republiky alebo má priznaný invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky, a
- b) po 31. decembri 1992 najmenej jeden rok dôchodkového poistenia podľa predpisov Slovenskej republiky.

(2) Fiktívna suma starobného dôchodku sa určí ako suma starobného dôchodku podľa tohto zákona alebo podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak starobný dôchodok bol priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, so zohľadnením obdobia dôchodkového poistenia získaného po 31. decembri 1992 podľa predpisov

Slovenskej republiky a československého obdobia dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 9.

(3) Ak starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok priznaný podľa predpisov Českej republiky je upravený z dôvodu súbehu s inou dávkou, z dôvodu súbehu s príjmom zo zárobkovej činnosti alebo z iného dôvodu ustanoveného predpismi Českej republiky, použije sa na určenie sumy starobného dôchodku podľa odseku 1 suma starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku podľa predpisov Českej republiky, ktorá by patrila, ak by k úprave sumy tohto dôchodku z tohto dôvodu nedošlo.

(4) Starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok priznaný podľa predpisov Českej republiky sa na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa odseku 1 prepočíta na eurá podľa referenčného výmenného kurzu určeného a vyhláseného Európskou centrálnou bankou,^{55a)} ktorý je platný ku dňu, ku ktorému sa určuje suma starobného dôchodku podľa odseku 1.

(5) Suma starobného dôchodku podľa odseku 1 nesmie byť nižšia ako suma starobného dôchodku, ktorá je v súlade s osobitným predpisom^{55b)} určená podľa tohto zákona alebo podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak starobný dôchodok bol priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.“.

Poznámky pod čiarou k odkazom 55a a 55b znejú:

„^{55a)} Čl. 219 ods. 1 až 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016) v platnom znení. Čl. 12 ods. 12.1 Protokolu o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky (Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016).

^{55b)} Čl. 52 ods. 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 5/zv. 5; Ú. v. EÚ L 200, 7.6.2004) v platnom znení.“.

6. Nad § 68 sa vkladá nadpis, ktorý znie: „Určenie sumy predčasného starobného dôchodku“.

7. Nadpis § 68 sa vypúšťa.

8. Za § 68 sa vkladá § 68a, ktorý znie:

„§ 68a

Suma predčasného starobného dôchodku sa určí ako rozdiel fiktívnej sumy predčasného starobného dôchodku a sumy starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku vyplácaného podľa predpisov Českej republiky, ak ide o poistenca podľa § 66a ods. 1; § 66a ods. 2 až 5 platí rovnako.“.

9. V prvej časti tretej hlavy sa vypúšťa štvrtý diel.

Doterajší piaty diel až ôsmy diel sa označujú ako štvrtý diel až siedmy diel.

Poznámky pod čiarou k odkazom 56aa a 56ab sa vypúšťajú.

10. Nad § 73 sa vkladá nadpis, ktorý znie: „Určenie sumy invalidného dôchodku“.

11. Nadpis § 73 sa vypúšťa.

12. Za § 73 sa vkladá § 73a, ktorý znie:

„§ 73a

(1) Suma invalidného dôchodku sa určí ako rozdiel fiktívnej sumy invalidného dôchodku podľa odseku 2 a sumy invalidného dôchodku alebo starobného dôchodku vyplácaného podľa predpisov Českej republiky, ak ide o poistenca podľa § 66a ods. 1.

(2) Fiktívna suma invalidného dôchodku sa určí ako suma invalidného dôchodku podľa tohto zákona alebo podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok je priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, so zohľadnením obdobia dôchodkového poistenia získaného po 31. decembri 1992 podľa predpisov Slovenskej republiky a československého obdobia dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 9. Podmienka poklesu zárobku na nárok na výplatu čiastočného invalidného dôchodku podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 sa považuje za splnenú.

(3) Na určenie sumy invalidného dôchodku podľa odseku 1 sa na

- a) starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok upravený podľa predpisov Českej republiky vzťahuje § 66a ods. 3 rovnako,
- b) prepočítanie starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku podľa predpisov Českej republiky vzťahuje § 66a ods. 4 rovnako.

(4) Suma invalidného dôchodku podľa odseku 1 nesmie byť nižšia ako suma invalidného dôchodku, ktorá je v súlade s osobitným predpisom^{55c)} určená podľa tohto zákona alebo podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok je priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 55c znie:

„^{55c)} Čl. 46 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 5/zv. 5; Ú. v. EÚ L 200, 7.6.2004) v platnom znení.“.

13. V § 81 ods. 7 sa vypúšťa písmeno b) a súčasne sa zrušuje označenie písmena a).

14. V § 82 ods. 1 celom texte sa slová „dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku,“ nahrádzajú slovom „dávka“.

15. V § 82b ods. 3 písm. b) sa nad slovami „suma podľa osobitného predpisu,“ odkaz „^{56aa)}“ nahrádza odkazom „^{56c)}“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 56c znie:

„^{56c)} § 45 ods. 6 zákona č. 43/2004 Z. z. v znení zákona č. 183/2014 Z. z.“.

16. V § 117 sa vypúšťa odsek 9.

17. V § 168a ods. 1 sa za slovami „poberateľovi invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 2“ čiarka nahrádza slovami „a na“ a vypúšťajú sa slová „a na vyrovnávací príplatok“.

18. Za § 293ee sa vkladá § 293eea, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 293eea

Prechodné ustanovenia k úprave účinnnej od 1. januára 2020

(1) Ak nárok na vyrovnávací príplatok vznikol pred 1. januárom 2020, podmienky nároku na vyrovnávací príplatok a na jeho výplatu sa posudzujú podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2019.

(2) Ak poistencovi uvedenému v § 66a ods. 1, § 68a a § 73a ods. 1 vznikol nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok pred 1. januárom 2020, Sociálna poisťovňa určí sumu dôchodku podľa tohto zákona v znení účinnom od 1. januára 2020 na jeho žiadosť len raz ku dňu prvého nároku na výplatu dôchodku po 31. decembri 2019.

(3) Suma starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku určená podľa tohto zákona v znení účinnom od 1. januára 2020 nesmie byť nižšia ako úhrn sumy starobného dôchodku podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2019 alebo podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak starobný dôchodok bol priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, alebo sumy predčasného starobného dôchodku podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2019 a sumy vyrovnávacieho príplatku.

(4) Ak poistenec má podľa odsekov 2 a 3 nárok na výplatu starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku za obdobie, za ktoré sa mu vyplatil vyrovnávací príplatok, odo dňa určenia sumy starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku podľa tohto zákona v znení účinnom od 1. januára 2020 zaniká nárok na vyrovnávací príplatok.

(5) O určení sumy dôchodku podľa odseku 2 Sociálna poisťovňa rozhodne do šiestich mesiacov od začatia konania.“.

Odôvodnenie:

K bodom 1 až 4, 6, 7, 10, 11, 13 až 17

(§ 13 ods. 2 písm. a), § 60 ods. 9, § 66, § 68, § 73, § 81 ods. 7, § 82 ods. 1, § 82b ods. 3 písm. b), § 117 ods. 9 a § 168a ods. 1)

Navrhujú sa legislatívno-technické úpravy, ktoré súvisia s vypustením právnej úpravy vyrovnávacieho príplatku a zavedením právnej úpravy určovania sumy starobného, predčasného alebo invalidného dôchodku dotknutej skupiny poistencov.

K bodom 5 a 8

(§ 66a, 68a)

Navrhuje sa právna úprava určenia sumy starobného dôchodku poistencov, ktorí ku dňu rozdelenia ČSFR získali československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré im bol priznaný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky a po rozdelení ČSFR získali najmenej jeden rok dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Podmienka získania aspoň jedného roka dôchodkového poistenia podľa predpisov Slovenskej republiky sa navrhuje z dôvodu, že získaním tohto obdobia v minimálnom rozsahu sa preukazuje, v zásade v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho

zabezpečenia príslušnosť dotknutých poistencov k systému dôchodkového poistenia Slovenskej republiky. Na určenie sumy starobného dôchodku zostáva aj naďalej zachovaná podmienka priznania starobného dôchodku resp. invalidného dôchodku za československé obdobia dôchodkového poistenia Českou republikou. Táto podmienka je v súlade s judikatúrou súdov, podľa ktorej „*starobný dôchodok je potrebné priznať v takej výške, aby súčet starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky*“. Ustanovením tejto podmienky Slovenská republika dobrovoľne preberá na seba väčšie finančné záväzky než aké jej vyplývajú zo Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení. Dotknutým poistencom sa v zmysle návrhu určí suma starobného dôchodku zodpovedajúca rozdielu medzi fiktívnou sumou starobného dôchodku určenou podľa predpisov Slovenskej republiky a sumou starobného alebo invalidného dôchodku vyplácaného podľa predpisov Českej republiky, pričom fiktívna suma starobného dôchodku sa bude určovať podľa právneho predpisu, podľa ktorého bol priznaný starobný dôchodok zo Slovenskej republiky (zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, resp. zákona č. 100/1988 Sb. o sociálnom zabezpečení), a to aj s prihliadnutím na dobu poistenia/zamestnania a vymeriavacie základy získané pred rozdelením ČSFR. Pri určení sumy starobného dôchodku sa navrhuje neprihliadať na úpravu českého starobného alebo invalidného dôchodku z dôvodu súbehu s inou dávkou alebo z dôvodu súbehu s príjmom zo zárobkovej činnosti. To znamená, že sa navrhuje, aby sa český dôchodok prepočítaný na eurá podľa referenčného výmenného kurzu určeného a vyhláseného Európskou centrálnou bankou, ktorý je platný ku dňu, ku ktorému sa určuje starobný dôchodok podľa navrhovanej úpravy zohľadnil v neupravenej výške.

Súčasne sa navrhuje uplatňovať ochranný prvok spočívajúci v tom, že suma starobného dôchodku určená podľa novej právnej úpravy nesmie byť nižšia ako suma starobného dôchodku, ktorá je v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia určená podľa § 66.

Pri určení sumy predčasného starobného dôchodku dotknutej skupiny poistencov sa navrhuje uplatňovanie rovnakých pravidiel, ako pri určení sumy starobného dôchodku dotknutej skupiny poistencov.

K bodu 9

(§ 69b až 69d)

Vzhľadom na novú právnu úpravu určovania sumy starobného, predčasného a invalidného dôchodku dotknutej skupiny poistencov, sa navrhuje vypustenie právnej úpravy vyrovnávacieho príplatku.

K bodu 12

(§ 73a)

Navrhuje sa právna úprava spôsobu výpočtu sumy invalidného dôchodku poistencov, ktorí ku dňu rozdelenia ČSFR získali československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré sa im vypláca starobný alebo invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky a po rozdelení ČSFR získali najmenej jeden rok obdobia dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Suma invalidného dôchodku sa určí podľa rovnakých pravidiel ako sa určuje suma starobného dôchodku. Podmienka poklesu zárobku na nárok na výplatu čiastočného invalidného dôchodku podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 sa pre tieto účely považuje za splnenú. Navrhuje sa ochranný prvok spočívajúci v tom, že suma invalidného dôchodku určená podľa novej právnej úpravy

nesmie byť nižšia ako suma invalidného dôchodku, ktorá je v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia určená podľa § 73.

K bodu 18 (§ 293eea)

Navrhuje sa, aby sa podmienky nároku na vyrovnávací príplatok a podmienky nároku na jeho výplatu poistencom, ktorým vznikne nárok na vyrovnávací príplatok pred nadobudnutím účinnosti tejto právnej úpravy posudzovali podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2019. Ďalej sa navrhuje, aby dotknutým poistencom, ktorým vznikol nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok pred 1. januárom 2020, Sociálna poisťovňa určila sumu dôchodku podľa novej právnej úpravy len na ich žiadosť a len raz, a to ku dňu prvého vzniku nároku na výplatu dôchodku po 31. decembri 2019. Sociálna poisťovňa rozhodne o sume takéhoto starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku na základe žiadosti do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Dĺžka lehoty je navrhovaná s prihliadnutím na administratívnu náročnosť. Priznaním dôchodku v sume podľa navrhovanej právnej úpravy nárok na vyrovnávací príplatok zo zákona zaniká, pričom ak sa prizná dôchodok určený podľa novej právnej úpravy aj za obdobie, v ktorom sa poistencovi vyplácal vyrovnávací príplatok, Sociálna poisťovňa zúčtuje za toto obdobie priznaný dôchodok s vyrovnávacím príplatkom.

Suma starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku určená podľa novej právnej úpravy pritom nesmie byť nižšia ako úhrn sumy starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku a sumy vyrovnávacieho príplatku. To znamená, že pri určení sumy starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku podľa novej právnej úpravy sa v záujme nezhoršenia postavenia poistenca navrhuje, aby suma starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku podľa novej právnej úpravy zodpovedala minimálne sume úhrnu starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku a vyrovnávacieho príplatku, na ktoré mal poistenec nárok ku dňu určenia sumy dôchodku podľa navrhovanej právnej úpravy.

3. V čl. II sa slová „1. marca 2019“ nahrádzajú slovami „1. januára 2020“.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na potrebu zabezpečenia dostatočne dlhej legisvakačnej lehoty na účely prípravy Sociálnej poisťovne na implementáciu novej právnej úpravy (vrátane prípravy technického zabezpečenia) je potrebné účinnosť novej právnej úpravy ustanoviť od 1. januára 2020.

Vplyvy návrhu ministerstva

Dotknutá skupina osôb (poberatelia starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku) sa odhaduje v roku 2020 na úrovni cca 2 130 osôb, v roku 2021 na úrovni cca 2 280 osôb a v roku 2022 na úrovni cca 2 440 osôb. Predpokladá sa, že zvýšené výdavky Sociálnej poisťovne budú predstavovať cca 2,0 mil. eur v roku 2020; cca 2,2 mil. eur v roku 2021 a cca 2,5 mil. eur v roku 2022. Po odpočítaní výdavkov súvisiacich s úsporou v štátnom rozpočte, ktorá vyplýva zo súčasného vyplácania vyrovnávacieho príplatku z rozpočtovej kapitoly ministerstva, sa odhaduje celkový negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy na úrovni cca 1,3 mil. eur v roku 2020, cca 1,5 mil. eur v roku 2021 a cca 1,7 mil. eur v roku 2022.

Zvýšené výdavky bude potrebné zohľadniť pri príprave návrhu rozpočtu Sociálnej poisťovne na rok 2020 a rozpočtového výhľadu na roky 2021 a 2022, nakoľko v súčasnosti nie sú tieto zvýšené výdavky rozpočtovo zabezpečené.

Medzirezortné pripomienkové konanie

Ministerstvo financií Slovenskej republiky žiada, aby boli zosúladené konštatovania v predkladacej správe s doložkou vybraných vplyvov, nakoľko v predkladacej správe sa konštatuje, že ministerstvo uskutoční kvantifikácie výdavkov na základe nedávno dodaných štatistických údajov zo Sociálnej poisťovne a doložka vybraných vplyvov uvádza, že nie je možné identifikovať okruh dotknutých osôb a kvantifikovať výdavky.

Ministerstvo považuje vznesenú pripomienku za zmätočnú, vzhľadom na skutočnosť, že doložka vybraných vplyvov bola pripravená predkladateľmi – poslancami a predkladacia správa ministerstvom. Z tohto dôvodu nie je možné tieto dva dokumenty zosúladiť a uskutočniť dodatočné zmeny v doložke vybraných vplyvov, ktorá bola vypracovaná a predložená predkladateľmi legislatívneho návrhu.

Kancelária verejného ochrancu práv vo svojich pripomienkach uvádza, že návrh nestačí na naplnenie judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej je potrebné prijať takú právnu úpravu, ktorá zabezpečí dorovnanie dôchodku všetkým dôchodcom, ktorí získali obdobie dôchodkového poistenia pred rozdelením ČSFR, ktoré sa podľa Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (zmluva), považuje za obdobie dôchodkového poistenia podľa predpisov Českej republiky (české obdobie poistenia), a to bez ohľadu na jeho dĺžku, pričom navrhuje dorovnávať aj pozostalostné dôchodky.

Okrem uvedeného navrhuje priznať nárok na slovenský dôchodok aj za české obdobie poistenia, ak poistencovi nevznikne nárok za toto obdobie podľa predpisov Českej republiky.

Ministerstvo k predloženým pripomienkam uvádza nasledovné. Návrh ministerstva na zmenu predloženého poslaneckého návrhu, uvedený v závere predkladacej správy, v plnej miere zohľadňuje judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pretože garantuje dorovnanie starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku priznaného podľa slovenských predpisov každému poistencovi, ktorému bol priznaný český dôchodok za české obdobie poistenia, ak získal po rozdelení ČSFR obdobie dôchodkového poistenia podľa predpisov Slovenskej republiky, v dĺžke najmenej jeden rok.

Dorovnanie bude mať vplyv aj na sumu vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku, na ktorý vznikne nárok od účinnosti navrhovanej právnej úpravy, ak bude vymieraný zo starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, vypočítaného podľa navrhovanej právnej úpravy.

Účelom navrhovanej právnej úpravy je vyrovnať rozdiel v sume starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, ktorého suma bola vypočítaná podľa slovenských predpisov a podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (čiastkový dôchodok) a sumou dôchodku, na ktorý by mal poistenec nárok, ak by nedošlo k rozdeleniu ČSFR, ktorý je spôsobený rozdielnym vývojom sociálneho zabezpečenia v oboch nástupníckych štátoch po rozdelení ČSFR. Vychádzajúc z uvedeného nepovažujeme za dôvodné priznať nárok na slovenský dôchodok za české obdobie poistenia, ak nevznikol za tieto obdobia nárok na dôchodok podľa českých

predpisov. Okrem uvedeného by tak Slovenská republika prevzala na seba finančné bremeno v spočívajúce v uspokojovaní dôchodkových nárokov získaných počas existencie spoločného štátu, ktoré podľa zmluvy prislúchajú Českej republike, to znamená vo vyššej miere, než sa zaviazala v zmluve.

Záver

Vzhľadom na uvedené ministerstvo odporúča vláde Slovenskej republiky vysloviť s návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Irén Sárközy a Petra Antala na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (tlač 1238) **súhlas s pripomienkami uvedenými v predkladacej správe.**